

Bureau voor Archeologie Rapport 158

Brink 125, Beverwijk, gemeente Beverwijk: een bureauonderzoek

Colofon

titel: Bureau voor Archeologie Rapport 158. Brink 125, Beverwijk,
gemeente Beverwijk: een bureauonderzoek

auteur(s): M. Hanemaaijer (KNA archeoloog Ma)

autorisatie: A. de Boer (KNA senior prospector)

datum: 21 maart 2016

ISSN: 2214-6687

© Bureau voor Archeologie

Koningsweg 244 Utrecht

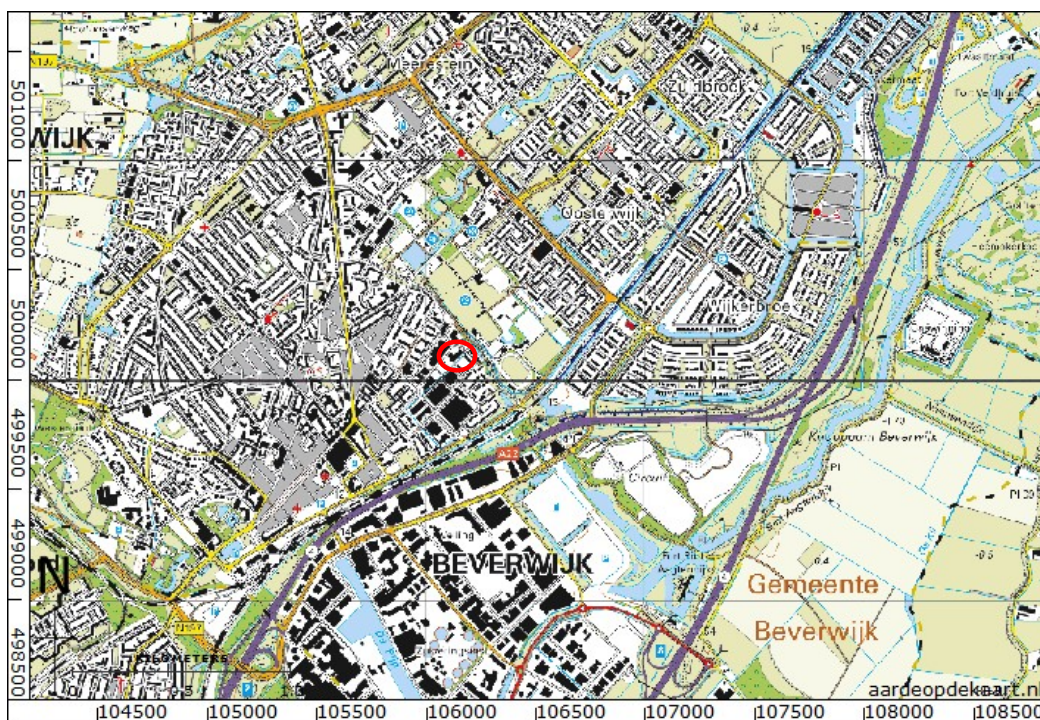
T 030 245 18 95

E info@bureauvoorarcheologie

I <https://www.bureauvoorarcheologie.nl>

Administratieve gegevens

Projectnummer	2015020601
Provincie	Noord-Holland
Gemeente	Beverwijk
Plaats	Beverwijk
Toponiem	Brink 125
Centrum locatie (RD)	X 106.333; Y 500.115
Omvang plangebied	3076 m ²
Kadastrale gegevens	Wijk aan Zee en Duin, Sectie D, perceel 446
ARCHIS onderzoeksmeldingsnummer	65.353
Soort onderzoek	een bureauonderzoek
Opdrachtgever	Van Rhijn Bouw BV
Uitvoerder	Bureau voor Archeologie
Kaartblad	19C
Periode van uitvoering	Februari 2015
Bevoegd gezag	Gemeente Beverwijk
Beheerder en plaats van documentatie	Bureau voor Archeologie, Koningsweg 244, Utrecht

Figuur 1: Ligging van het plangebied.

Inhoudsopgave

	Samenvatting.....	5
1	Inleiding.....	6
	1.1 Doelstelling en vraagstelling.....	6
2	Bureauonderzoek.....	8
	2.1 Methode.....	8
	2.2 Huidige situatie en beoogde ingreep.....	8
	2.3 Aardkunde.....	8
	2.4 Bewoning en historische situatie.....	10
	2.5 Bekende Waarden.....	11
	2.6 Gespecificeerde verwachting.....	14
3	Conclusie.....	15
4	Advies.....	16
5	Literatuur.....	17
	Figuren.....	19

Samenvatting

Bureau voor Archeologie heeft een bureauonderzoek uitgevoerd voor bouwwerkzaamheden aan de Brink 125 te Beverwijk.

Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen van de KNA, protocol 4003. In het kader van het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd, om te komen tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied.

In het plangebied zal de huidige bebouwing worden gesloopt en zullen achttien eengezinswoningen en een appartementenblok worden gerealiseerd.

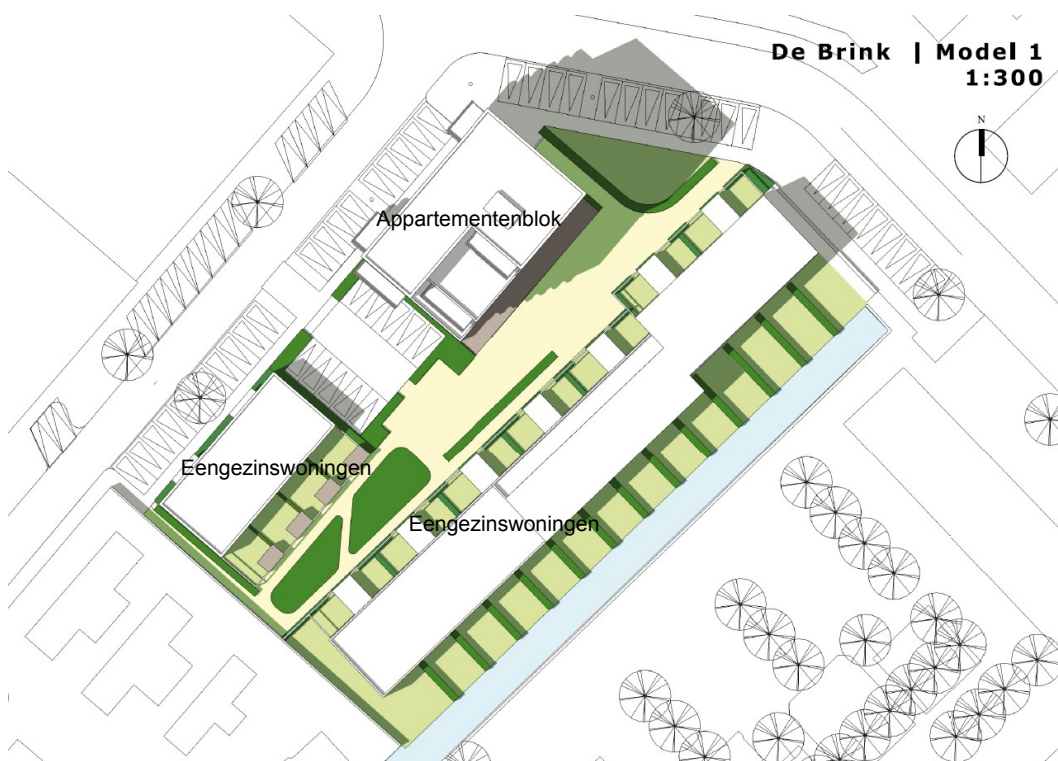
Het plangebied ligt op de oostflank van de strandwal van Beverwijk. Op en in strandwalafzettingen kunnen archeologische resten vanaf het Neolithicum voorkomen. Op basis van een paleogeografische reconstructie zijn in het plangebied vanaf de IJzertijd een strandwal en/of duinafzettingen aanwezig. Nabij het plangebied, in de Broekpolder, zijn op en in strandwalafzettingen enkele sporen uit de Bronstijd maar met name resten uit de Late IJzertijd en de Romeinse tijd aangetroffen. In de late Middeleeuwen is ca. 500 m ten zuidwesten van het plangebied Beverwijk ontstaan. Ongeveer 180 m ten noorden van het plangebied lag kasteel Adrichem met een oorsprong in de 13^e of 14^e eeuw. Op basis van oud kaartmateriaal is in het plangebied echter geen bebouwing aanwezig.

Uit milieukundig onderzoek blijkt dat het noordwestelijk deel van het plangebied tot een diepte die variërend van 230 tot 100 cm (gemiddeld 150 cm) is verstoord. Het zuidoostelijk deel van het plangebied is bebouwd sinds 1983. Aangenomen wordt dat bij de bouw de bovengrond is verstoord. Ter plaatse van de onverstoorde delen van het plangebied kunnen nog archeologische waarden aanwezig zijn. Deze mogelijke waarden zullen worden aangetast ter plaatse van het te bouwen onderkelderde appartementenblok.

Bureau voor Archeologie adviseert om ter plaatse van het appartementenblok een archeologisch booronderzoek uit te voeren. Het resterende deel van het plangebied kan worden vrijgegeven voor de voorgenomen ontwikkeling. Ondanks dat dit onderzoek met de grootst mogelijke zorgvuldigheid is uitgevoerd, is het echter nooit uit te sluiten dat toch archeologische resten worden aangetroffen bij graafwerkzaamheden op plaatsen waar deze niet worden verwacht. Bureau voor Archeologie wijst er in dat geval op dat men bij bodemversturende activiteiten verplicht is om eventuele vondsten en grondsporen te melden bij de Minister van OCW in overeenstemming met artikel 53 van de Monumentenwet uit 1988. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Beverwijk.

1 Inleiding

Bureau voor Archeologie heeft een archeologisch onderzoek uitgevoerd voor bouwwerkzaamheden aan de Brink 125 te Beverwijk.

Figuur 2: Ontwerptekening van het plangebied.

Het plangebied ligt in bestemmingsplan Marlo Center-Oranjebuurt. In het plangebied geldt de dubbelbestemming Waarde Archeologie 3. Hier geldt een verplichting tot archeologisch onderzoek bij groundbewerkingen dieper dan 40 cm -mv een oppervlakte groter dan 2500 m².

Het plangebied heeft een oppervlak van 3076 m², zie fig. 2. De beoogde ontwikkeling leidt tot een bodemverstoring tot 350 cm -mv. Hiermee valt het in de verplichting om een onderzoek op de locatie uit te voeren.

Het onderzoeksgebied is een zone met straal van circa 500 m daaromheen.

1.1 Doelstelling en vraagstelling

Het doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting.

De volgende onderzoeksvragen zijn in dit onderzoek gebruikt:

- Waaruit bestaan de voorgenomen bodemingrepen?
- Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied in termen van geomorfologie, geologie en bodemkunde?

-
- Is sprake van een natuurlijke (intacte) bodemopbouw of is deze (deels) verstoord? Indien sprake is van verstoringen, wat is de diepte en omvang van de verstoring?
  - Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?
  - Indien er (mogelijk) archeologische waarden aanwezig zijn:
    - Worden deze archeologische waarden verstoord door de voorgenomen bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?
    - Welke maatregelen kunnen worden genomen om voldoende rekening te houden met deze archeologische waarden?

2 Bureauonderzoek

2.1 Methode

Het bureauonderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen van de KNA 3.3, protocol 4002.¹

In het kader van het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd, om te komen tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied. Eerst wordt het plan- en onderzoeksgebied vastgesteld en wordt het onderzoek gemeld bij ARCHIS. Daarna wordt achtereenvolgens de aardkundige, archeologische en historische context van het te onderzoeken gebied bestudeerd. Deze gegevens leiden tot het opstellen van een gespecificeerde verwachting. In de gespecificeerde verwachting worden de mogelijk aanwezige archeologische waarden beschreven in termen van onder meer de diepteligging, omvang, ouderdom en conservering.

Genoemde stappen leidden tot onderhavig rapport en het openbaar maken van de resultaten bij Archis en het e-Depot voor de Nederlandse Archeologie.² In de hierna volgende hoofdstukken worden de belangrijkste onderzoeksgegevens gepresenteerd.

2.2 Huidige situatie en beoogde ingreep

Het plangebied ligt in de gemeente en plaats Beverwijk. Het plangebied is momenteel deels bebouwd en deels verhard (parkeerplaats). Het plangebied wordt begrensd door een woonwagenkamp in het zuidwesten, een sloot in het zuidoosten, de Beijneslaan in het noordoosten en De Brink in het noordwesten (fig. 3 en 4).

De beoogde ingreep bestaat uit de bouw van achttien eengezinswoningen en één appartementenblok (fig. 2). De woningen en het appartementenblok zullen worden gefundeerd op palen. Het palenplan is nog niet uitgewerkt. De eengezinswoningen zullen worden voorzien van een kruipruimte. Onder het appartementenblok komt een kelder tot ca. 3,5 m -mv.

2.3 Aardkunde

De aardkundige gegevens staan samengevat in tabel 1.

Beverwijk is onderdeel van de grens van het westelijk veengebied. Deze grens is tot stand gekomen in het Holoceen. Tot vroeg in de Middeleeuwen maakte het deel uit van een veel groter veengebied, dat zich achter een reeks strandwallen uitstreckte van Vlaanderen tot Noordwest-Duitsland.³ De zeespiegelstijging heeft bij het ontstaan van dit gebied een belangrijke rol gespeeld. De afzettingen die in relatie tot de zeespiegel zijn gevormd, worden tot de Formatie van Naaldwijk gerekend. Tijdens de zeespiegelstijging in het Midden-Subboreaal (ca. 3500 jaar geleden) werd zoals hierboven al genoemd een strandwallensysteem (oude strandafzettingen) ontwikkeld. Het plangebied bevindt zich op de oostflank van de strandwal van Beverwijk. Deze strandwal is te herkennen in de grijze, roze en oranje kleuren op de hoogte reliëfkaart in fig. 7. Als een strandwal hoog genoeg

---

1 (SIKB 2010)

2 (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed and Data Archiving and Networking Services)

3 (Berendsen 2005; Nyst 2013)

werd, en vaak genoeg droogviel, kon een deel van het zand opwaaien tot duinen. In en achter deze duincomplexen kunnen door de combinatie van omhoog komend kwelwater en uitblazing (tot het grondwaterniveau) lokaal meren ontstaan. Deze meren vormen humeuze afzettingen, die later bedekt worden door de migratie van de duincomplexen. Deze zandige humeuze lagen tussen de duinafzettingen worden gerekend tot de Formatie van Nieuwkoop. Ten zuiden van het plangebied komen al in 2500 voor Chr. duinen en duinvlakten voor.

In het Midden-Subboreaal (ca. 3500 jaar geleden) brak de zee ten noorden van Beverwijk door het toen aanwezige oude duin- en strandwallencomplex. Grote stukken veen werden weggeslagen en er ontstond een estuarien gebied dat de verbinding met de zee naar het achterland vormde, genaamd het Oer-IJ. De meren en geulen die toen zijn gevormd zijn voornamelijk opgevuld met mariene sedimenten. Op basis van een paleogeografische reconstructie van de Provincie Noord – Holland maakt het plangebied in de Bronstijd (1500 voor Christus) deel uit van het getijdengebied en wad rondom het Oer-IJ. Vanaf de IJzertijd (500 voor Christus) maakt het plangebied deel uit van een strandwal/duingebied.⁴

Tijdens het Laat-Subatlanticum (ca. 800 jaar geleden) werden delen van dit oudere duin- en strandwallencomplex geërodeerd door een versneld stijgende zeespiegel. Hierdoor ontwikkelde zich een steiler kustprofiel waardoor een nieuwe periode van duinvorming begon. In deze periode werden de jonge duin- en strandwalcomplexen gevormd, vaak over de oudere systemen heen.

Op de bodemkaart is het plangebied niet gekarteerd in verband met de ligging binnen de bebouwde kom. Naar verwachting heeft in het plangebied relatief weinig bodemvorming plaatsgevonden aangezien het materiaal aan het oppervlak relatief kortgeleden is afgezet.

Op basis van het milieukundig onderzoek bestaat de bodem in het plangebied tot ca. 300 cm -mv grotendeels uit zand (waarschijnlijk strandwal/duinzand).⁵ In twee boringen die dieper zijn doorgezet is tussen 300 en ca. 340 cm -mv klei en tussen 280 en 300 cm – mv veen aangetroffen. In de meeste boringen is ook tussen ca. 150 en 200 cm -mv een kleilaag aangetroffen. Dit is een aanwijzing voor de aanwezigheid van kwelderafzettingen, of kunnen zgn. *wash-over* afzettingen zijn: deze afzettingen ontstaan achter een kustbarrière wanneer deze tijdens een storm overspoeld wordt.

In een aantal boringen bestaat de bovenste ca. 150 cm uit kleilig zand of zand voorzien van kleibrokken. Dit wijst mogelijk op een verstoorde bodem. **In de boringen die in het noordwestelijk deel van het plangebied zijn gezet, ter plaatse van de showroom en parkeerplaats, zijn tot een diepte die varieert van 230 tot 100 cm -mv (gemiddeld 150 cm -mv) baksteenfragmenten, kolen en recente puinfragmenten aangetroffen. Gezien de geringe ouderdom van deze bijmengingen wordt geconcludeerd dat de bodem tot deze diepte (sub)recent is verstoord.** In fig. 8 is de zone weergegeven die op basis van het milieukundig onderzoek is verstoord.

Bron	Situatie plangebied, omschrijving
Geologie (fig. 5) ⁶	Overzichtskaart: Formatie van Naaldwijk, zeezand en -klei Detailkaart: Oude Duin- en Strandzanden op Afzettingen van Duinkerke of op Afzettingen van Calais (S11).

4 (Provincie Noord - Holland 2011)

5 (Grondslag BV 2007)

6 (De Mulder 2003; Westerhoff et al. 1987)

Geomorfologie ⁷	Niet gekarteerd, bebouwde kom
AHN (fig. 7) ⁸	ca. 1,8 m NAP

Tabel 1: Aardkundige waarden.

2.4 Bewoning en historische situatie

In de nabijgelegen Broekpolder zijn sporen uit de Late Bronstijd aangetroffen hetgeen erop wijst dat in kwelders van het Oer-IJ estuarium werd gewoond. In de IJzertijd worden de kwelderafzettingen in het plangebied bedekt met strand- en duinzand van de zich uitbreidende strandwal van Beverwijk. Afhankelijk van de omstandigheden zullen hierbij de top van de kwelderafzettingen eroderen. Zodra de strandwal is gevormd, is hierop bewoning mogelijk.

In de Middeleeuwen ontstaan twee nederzettingen: Sint Agathendorp op de Geest Hofland en Wijk rond de Breestraat. Deze smelten later samen tot Beverwijk. Het plangebied bevindt zich ca. 500 m ten noordoosten van de Historische kern van Beverwijk.

Ten oosten van het plangebied wordt in de 12e eeuw de Aagtendijk langs het Wijkmeer aangelegd. **De Aagtendijk is een primaire waterkering en één van de oudste dijken van Kennemerland.** Het gebied is dan in handen van de graven van Holland die een domeinhof rondom de Geest Hofland bezitten. Nadat deze hof in 1248 is opgeheven, worden door diverse edellieden kastelen gebouwd op delen van de voormalige hof.⁹ In de 15e eeuw wordt ten westen van het plangebied het klooster Maria in Sion gesticht. De naam Munnikenweide (zie onder en fig. 11) is hiervan afgeleid. Nadat het klooster is gesloopt, wordt van de ruïnes in de 16^e eeuw een militaire schans gebouwd en in de 17^e eeuw een buitenplaats. De buitenplaats wordt vernoemd naar de Schans, en draagt eveneens de naam Oud Merestein.

Ongeveer 200 m ten noorden van het plangebied wordt in de Late Middeleeuwen (ca. 1248) kasteel Adrichem gesticht. Uit een kaart uit 1728 blijkt dat net ten zuiden van het plangebied een pad richting het kasteel moet hebben gelopen (fig. 9). Het landgebruik in het plangebied is op basis van deze kaart niet te herleiden.

Op de kadastrale minuut is landgebruik binnen het plangebied aangeduid als hooiland (fig. 10) Op de Bonnekaart uit 1877 – 1910 is het plangebied in gebruik als grasland (fig. 11 en 12). Het plangebied ligt in de “Munnikerweide”.

O de topografische kaart uit 1951 is het plangebied deels in gebruik als akkerland deels als grasland (fig. 13). Op de topografische kaart uit 1961 is rondom het plangebied bebouwing afgebeeld, het plangebied zelf is nog onbebouwd en in gebruik als bouwland (fig. 14).

Op de topografische kaart uit 1971 zijn in het plangebied twee gebouwen afgebeeld (fig. 15). Op de topografische kaart uit 1983 is deze bebouwing vervangen door één gebouw (fig. 16). Op basis van informatie uit BAG is de bebouwing in het plangebied gebouwd in 1983.¹⁰ Op de topografische kaart uit 1993 is de bebouwing verder uitgebreid (fig. 17). Deze bebouwing komt overeen met de huidige bebouwing (fig. 3).

7 (Alterra Wageningen UR 2007)

8 (Kadaster - PDOK 2014)

9 (Nyst 2013)

10 (Kadaster 2013)

2.5 Bekende Waarden

Archeologische terreinen, waarnemingen en onderzoeksmeldingen staan weergegeven in fig. 18, 19 en 21. en staan toegelicht in tabel 2.

Ca. 180 m ten noordoosten van het plangebied bevinden zich de resten van kasteel Adrichem Het terrein heeft de status van een terrein van hoge archeologische waarde (monument 1.868, waarneming 49.562, 49.563, 49.565, 49.566 en 55.363). Het kasteel wordt voor het eerst vermeld in de 14^e eeuw en heeft waarschijnlijk een 13^e eeuwse voorganger gehad.

Ca. 125 m ten noordwesten van het plangebied, ter plaatse van het Overbospark, zijn aardewerkfragmenten uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd aangetroffen (waarneming 42.960).

Ca. 400 m ten noorden van het plangebied zijn bij de aanleg van vijvers indicatoren, waaronder een akkerlaag, een vuurstenen schrabber en aardewerkfragmenten uit de IJzertijd aangetroffen (waarneming 22.674, 42.909, 42.910, 42.933, 43.427). **De akkerlaag bevindt zich op een diepte van ongeveer 1,9 m -mv en is ongeveer 15 tot 20 cm dik.**¹¹

Ca. 450 m ten oosten van het plangebied, ter plaatse van de Broekpolder, heeft een oppervlaktekartering en booronderzoek plaatsgevonden. Hierbij is een grootschalig nederzettingsterrein uit de Late IJzertijd/ Romeinse tijd aangetroffen (onderzoeksnummer 4.341, buiten het afgebeelde gebied in fig. 18).¹²

Ca. 400 m ten noordoosten van het plangebied, in een zone rondom de Beneluxlaan, heeft een bureauonderzoek plaatsgevonden (onderzoeksmelding 8.184, nr. niet afgebeeld in fig. 18). Hierin wordt geconcludeerd dat in het hele plangebied nog archeologische waarden in de grond aanwezig kunnen zijn.¹³

Ca. 500 m ten oosten van het plangebied, heeft een bureau en geofysisch onderzoek plaatsgevonden naar de locatie en archeologische waarde van de Wijkbroeksemolen (onderzoeksmelding 13150 en 42.461).¹⁴ Tijdens het geofysisch onderzoek zijn geen resten van de molen aangetroffen en wordt geconcludeerd dat de molen grondig is geruimd.

Ca. 400 m ten zuiden van het plangebied, ter plaatse van de spoorzone, heeft een bureau en booronderzoek plaatsgevonden (onderzoeksmelding 22.243 en 53.590). Op basis van de resultaten van het onderzoek is ter plaatse van een deel van het gebied een archeologische begeleiding geadviseerd.

Op de cultuurhistorische waardenkaart en de beleidskaart van de gemeente Beverwijk ligt het plangebied in een zone zonder hoge verwachtingswaarde (fig. 20). In het plangebied kunnen archeologische resten voorkomen uit de prehistorie tot en met de Nieuwe tijd, de ligging hiervan is onbekend.¹⁵

Bron	omschrijving
Archeologische terreinen	<p>1.868 Beverwijk – Sportpark Adrichem</p> <p>Terrein met de resten van kasteel Adrichem. Het kasteel wordt voor het eerst in historische bronnen vermeld in het midden van de 14de eeuw en was in bezit van Willem Dirksz van Vallenburg. Het is in de periode van 1809-1812 gesloopt. In 1967 zijn door de AWN in het talud van de</p>

11 (Onbekend 1991)

12 (Soonius 1993)

13 (Visser-Poldervaart 2004)

14 (Husken and Alders 2005)

15 (Nyst 2013)

Bron	omschrijving
	<p>gracht fundamenteën aangetroffen. Deze funderingen zijn te dateren in het midden van de 13de eeuw, en behoren tot een voorganger van het latere 14de eeuwse kasteel dat waarschijnlijk bewoond is geweest door Gerard van Velsen. De ligging van de voorburch is onbekend, maar waarschijnlijk lag deze ten noordwesten van het 'kasteleiland', op de plaats van het overige campingterrein. De resten van de kasteeltuin met vijver bevinden zich onder de sportvelden ten oosten van het 'kasteleiland'. De bekendste voormalige en laatste bewoner van het kasteel is de staatsman Gijsbert Karel van Hogendorp geweest. In de ondergrond bevinden zich nog resten van funderingen en dergelijk die zowel in wetenschappelijk als cultuurhistorisch opzicht een bijdrage leveren aan de bewoningsgeschiedenis van het gebied.</p>
Waarnemingen	<p>42.960 Beverwijk – Overbospark Aardewerkfragmenten uit de Late Middeleeuwen – Nieuwe tijd aangetroffen “in bewerkte akker aan oppervlak van het Overbospark te Beverwijk”.</p> <p>49.562 Beverwijk – Kasteel Adrichem Glas en aardewerkfragmenten afkomstig uit de gracht van Kasteel Adrichem, behoren bij een late fase (Nieuwe tijd) van bewoning van het terrein.</p> <p>49.563 Beverwijk – Kasteel Adrichem Bakstenen fundering en houten palen van kasteel Adrichem gedateerd in de Late Middeleeuwen.</p> <p>49.565 Beverwijk – Kasteel Adrichem Schelp-, aardewerk fragmenten, houtskool en dierlijk bot gedateerd tussen de Vroege Middeleeuwen – Nieuwe tijd aangetroffen in talud aan oostzijde van monument kasteel Adrichem.</p> <p>49.566 Beverwijk – Kasteel Adrichem Schelp-, aardewerk-, baksteenfragmenten en bouw materiaal gedateerd tussen de Vroege Middeleeuwen – Nieuwe tijd aangetroffen op terrein rond gracht van kasteel Adrichem.</p> <p>55.363 Beverwijk – Kasteel Adrichem Pingsdorp aardewerk fragment mogelijk gerelateerd aan de voorburch van kasteel Adrichem.</p> <p>18.534 Beverwijk – Hoflanderweg 27-29 Akkerlaag of cultuurlaag uit de IJzertijd.</p> <p>22.674 Beverwijk – Overbosch Akkerlaag of cultuurlaag uit de ijzertijd, aangetroffen in rioolsleuf door AWN werkgroep Beverwijk. Deze werd aangetroffen op 1,9 m -mv en is ongeveer 20 cm dik.¹⁶</p> <p>42.909, 42.910 en 42.933 Beverwijk – Overbosch Aardewerkfragmenten en ploegsporen uit de IJzertijd, aangetroffen tijdens het aanleggen van vijvers. De locatie is gelegen op de oostelijke rand van de strandwal van Beverwijk-Heemskerk. Tijdens de begeleiding van de werkzaamheden kon een stukje akkerareaal uit de IJzertijd worden vastgelegd. Plaatselijk is een op geelwit duinzand gelegen, donkergrijze ca. 15 cm dikke akkerlaag vastgesteld waaronder de donkere eergetouwkrassen duidelijk tegen het lichte zand afstaken. De ploegvoren zijn in tegenstelling tot het gebruikelijke kris-kras-patroon opvallend vaak in één richting, namelijk met de helling mee, georiënteerd. Oostelijker en lager op de flank van de oude duinen bleken de eergetouwkrassen te zijn bedekt met een venige laag met veel rietresten.¹⁷</p> <p>43.427 Beverwijk W. Alexanderplantsoen Vuurstenen afslagschrabber uit de Bronstijd of IJzertijd aangetroffen in</p>

16 (Onbekend 1991)

17 (Hagers 1994; Hagers 1995)

<i>Bron</i>	<i>omschrijving</i>
	slootoever.
Vondstmeldingen	Geen.
Onderzoeksmeldingen	<p>43.41 Heemskerk – Broekpolder – oppervlaktekartering en booronderzoek <u>Toelichting:</u> Het onderzoek in de Broekpolder heft een groot nederzettingsterrein uit de Late IJzertijd en Romeinse tijd opgeleverd. Het terrein ligt op zg. stroomwalgronden. Vrijwel overal is de (afdekkende) cultuurlaag aanwezig. De geologische ondergrond (zavel) draagt zorg voor een goede conservering van met name het organisch materiaal. Het terrein vertoont grote overeenkomsten met een nederzettingsterrein in de Uitgeesterbroekpolder.¹⁸</p> <p>8.184 Heemskerk Beneluxlaan bureauonderzoek <u>Toelichting:</u> bureauonderzoek inclusief twee boringen in het kader van Bestemmingsplan Beneluxlaan. <u>Advies:</u> In principe kunnen overal in het plangebied nog archeologische waarden in de bodem aanwezig zijn.¹⁹</p> <p>13.150 Beverwijk Wijkerbroekse molen Bureauonderzoek <u>Toelichting:</u> Onderzoek naar de locatie en de archeologische waarde van de Wijkerbroekse molen te Beverwijk, gemeente Beverwijk". <u>Advies:</u> De achterhaalde locatie van de Wijkerbroekse molen dient te worden behouden onder plaveisel (al dan niet zichtbaar gemaakt), daarbij archeologische resten beschermen door opgebrachte grond. Indien behoud niet mogelijk: opgraven.²⁰</p> <p>42.461 Beverwijk Wijkerbroekse Molen geofysisch onderzoek <u>Toelichting:</u> vervolg op 13.150. <u>Advies:</u> Er zijn geen resten van de molen aangetroffen. De funderingen zijn blijkbaar grondig opgeruimd. Geen vervolgonderzoek noodzakelijk.</p> <p>22.243 Beverwijk Spooremplacement Beverwijk bureauonderzoek <u>Toelichting:</u>In het kader van spoorwerkzaamheden wordt archeologisch onderzoek uitgevoerd voor het ontwerpbestemmingsplan Spoorlijn Beverwijk. <u>Advies:</u> Booronderzoek</p> <p>53590 Beverwijk Spoorzone Beverwijk booronderzoek <u>Toelichting:</u> Vervolg op 22.243. <u>Advies:</u> Er wordt geadviseerd de werkzaamheden in het traject tussen de boringen 1 en 19 archeologisch te begeleiden. Een begeleiding is hier, gezien de zeer vele kabels en leidingen, de zware begroeiing, de veiligheidseisen i.v.m. de spoorbaan en de onzekere aard van de archeologische resten, waarschijnlijk praktischer dan een inventariserend onderzoek in de vorm van proefsleuven. Voor de werkzaamheden ter plekke van de St. Aagtendijk wordt verwezen naar de beleidsnota archeologie van de gemeente Beverwijk, waarin de St. Aagtendijk is opgenomen als een gebied met een archeologieregime, waar met grondroerende ingrepen dieper dan 35cm rekening moet worden gehouden met archeologische waarden. Voor deze dijk geldt dat het documenteren van dwarsdoorsneden voldoende is. Ook dit kan geschieden in de vorm van een archeologische begeleiding.</p>
Gemeentelijke kaart	Bij plannen groter dan 2500 m2 en verstoringen dieper dan 40 cm -mv dient er rekening te worden gehouden met archeologische waarden.

Tabel 2: Bekende waarden in tot ca. 500 m van het plangebied.

18 (Soonius 1993)

19 (Visser-Poldervaart 2004)

20 (Husken and Alders 2005)

2.6 Gespecificeerde verwachting

Het plangebied ligt op de oostflank van de strandwal van Beverwijk. Op en in strandwalafzettingen kunnen archeologische resten vanaf het Neolithicum voorkomen. Nabij het plangebied, in de Broekpolder, zijn op en in strandwalafzettingen enkele sporen uit de Bronstijd maar met name resten uit de Late IJzertijd en de Romeinse tijd aangetroffen. Op basis van een paleogeografische reconstructie zijn in het plangebied vanaf de IJzertijd strandwal en/of duinafzettingen aanwezig. In de late Middeleeuwen is ca. 500 m ten zuidwesten van het plangebied Beverwijk ontstaan. Ca. 180 m ten noorden van het plangebied lag kasteel Adrichem met een oorsprong in de 13^e of 14^e eeuw. Op basis van oud kaartmateriaal is in het plangebied echter geen bebouwing aanwezig.

De verwachting wordt als volgt gespecificeerd:

Niveau 1: Kwelderafzettingen:

1. Datering: Bronstijd – IJzertijd
2. Complextype: Alle complextypen kunnen aanwezig zijn.
3. Omvang: Onbekend.
4. Diepteligging: In de top van de kwelderafzettingen. Naar verwachting ligt de top van de kwelderafzettingen 150 cm diep, of dieper.
5. Gaafheid, conservering en verstoringen: Door de vorming van de strandwal kan de oorspronkelijke top van de kwelderafzettingen zijn geërodeerd. Daarnaast kunnen door 20^e eeuwse bouwwerkzaamheden de afzettingen deels vergraven zijn.
6. Locatie: Hele plangebied.
7. Uiterlijke kenmerken (prospectie kenmerken): Archeologische laag, bestaande uit het oorspronkelijke substraat (klei) vermengd met archeologische indicatoren zoals bot-, houtskool-, en aardewerkfragmenten.

Niveau 2: Strand- en Duinafzettingen

1. Datering: IJzertijd – Romeinse tijd.
2. Complextype: Alle complextypen kunnen aanwezig zijn.
3. Omvang: Onbekend.
4. Diepteligging: Op en in de duinafzettingen.
5. Gaafheid, conservering en verstoringen: Als gevolg van 20^e eeuwse bouwwerkzaamheden is de ondergrond van het plangebied verstoord tot naar verwachting 1 m ter plaatse van de huidige bebouwing. Daarnaast blijkt ook de noordwestzijde van het plangebied tot gemiddeld 150 cm puinhoudend te zijn, en waarschijnlijk verstoord.
6. Locatie: hele plangebied
7. Uiterlijke kenmerken (prospectie kenmerken): Archeologische resten kunnen aanwezig zijn in een zgn. oude bodem; een humeuze zandlaag met met archeologische indicatoren zoals bot-, houtskool-, en aardewerkfragmenten.

3 Conclusie

De volgende onderzoeksvragen zijn in dit onderzoek gebruikt:

- Waaruit bestaan de voorgenomen bodemingrepen?

De nieuwbouw van achttien eengezinswoningen en een appartementenblok. De eengezinswoningen zullen worden voorzien van een kruipruimte, onder het appartementenblok komt een kelder tot ca. 3,5 m -mv.

- Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied in termen van geomorfologie, geologie en bodemkunde?

Het plangebied ligt op de oostflank van de strandwal van Beverwijk. Op en in strandwalafzettingen kunnen archeologische resten vanaf het Neolithicum voorkomen. Op basis van een paleogeografische reconstructie zijn in het plangebied vanaf de IJzertijd strandwal en/of duinafzettingen aanwezig. Hieronder zijn kwelderafzettingen aanwezig.

- Is sprake van een natuurlijke (intacte) bodemopbouw of is deze (deels) verstoord? Indien sprake is van verstoringen, wat is de diepte en omvang van de verstoring?

Op basis van milieukundig onderzoek is het westelijk deel van het plangebied tot een diepte die varieert van 230 tot 100 cm -mv (gemiddeld 150 cm -mv) verstoord (fig. 8). In het zuidoostelijk deel van het plangebied is bebouwing uit 1983 aanwezig. Aangenomen wordt dat bij de bouw de bovengrond is verstoord tot circa 1 m diep.

- Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?

Het is niet uitgesloten dat binnen de onverstoorde delen van het plangebied nog archeologische waarden aanwezig zijn.

- Indien er (mogelijk) archeologische waarden aanwezig zijn:

- Worden deze archeologische waarden verstoord door de voorgenomen bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?

Als gevolg van de aanleg van een kelder onder het appartementenblok tot een diepte van 350 cm -mv kunnen eventueel hier aanwezige archeologische waarden onder het verstoorde niveau worden aangetast. **De verstoring door de eengezinswoningen beperkt zich tot het omgewerkte pakket.**

- Welke maatregelen kunnen worden genomen om voldoende rekening te houden met deze archeologische waarden?

Geadviseerd wordt om een archeologisch booronderzoek uit te voeren ter plaatse van het appartementenblok teneinde de exacte bodemopbouw vast te stellen en de kans op (of de aanwezigheid van) archeologische resten te bepalen.

4 Advies

Bureau voor Archeologie adviseert om ter plaatse van het appartementenblok een archeologisch booronderzoek uit te voeren. Het resterende deel van het plangebied kan worden vrijgegeven voor de voorgenomen ontwikkeling. Ondanks dat dit onderzoek met de grootst mogelijke zorgvuldigheid is uitgevoerd, is het echter nooit uit te sluiten dat toch archeologische resten worden aangetroffen bij de graafwerkzaamheden. Bureau voor Archeologie wijst er in dat geval op dat men bij bodemverstorende activiteiten verplicht is om eventuele vondsten en grondsporen te melden bij de Minister van OCW in overeenstemming met artikel 53 van de Monumentenwet uit 1988. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Beverwijk.

5 Literatuur

- Alterra Wageningen UR. 2007. "Aardkunde." <http://www.aardkunde.nl/>.
- ARCHIS - Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. 2015. "Archis." <http://archis2.archis.nl/archisii/html/index.html>.
- Berendsen, H.J.A. 2005. *Landschappelijk Nederland: de fysisch-geografische regio's*. Assen: Koninklijke Van Gorcum.
- de Mulder, E.F.J. 2003. *De Ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhof: Groningen [etc.].
- Google Street View. "Street View." <https://maps.google.nl/>.
- Grondslag BV. 2007. "Verkennd En Actualisatie Bodemonderzoek Het Motorhuis Aan De Brink 125 Te Beverwijk."
- Hagers, J.K. 1994. "Archeologische Kroniek van Holland over 1993: Beverwijk, Overbosch." In *Holland, Regionaal-Historisch Tijdschrift* 26 - 6.
- Hagers, J.K.A. 1995. "Archeologische Kroniek van Holland over 1994, I Noord-Holland. Beverwijk, Overbosch." In *Holland, Regionaal-Historisch Tijdschrift*, 27 - 6.
- Husken, S., and G. Alders. 2005. "Bureauonderzoek Naar de Locatie En de Archeologische Waarde van de Wijkerbroekse Molen Te Beverwijk." SCENH-rapport 34.
- Kadaster. 1811. "Kadastrale Minuten." 1832. <http://watwaswaar.nl/>.
- . 2013. "BAG-Viewer." <http://bagviewer.geodan.nl/index.html>.
- Kadaster - PDOK. 2014. *AHN2 - Kadaster*. <http://nationaalgeoregister.nl/geonetwork/srv/dut/search#|fff9d7cf-9929-4dde-98b8-06ceda7e5610>.
- van Niedek, B. 1728. "Beverwijk En Omgeving."
- Nyst, C.L. 2013. "Cultuurhistorische Onderlegger Voor de Beheersverordening Marlocenter- Oranjebuurt Te Beverwijk, Gemeente Beverwijk."
- Onbekend. 1991. "Archeologische Kroniek van Noord-Holland over 1990: Beverwijk Hoflanderweg." In *Holland, Regionaal-Historisch Tijdschrift*, 6.
- Provincie Noord - Holland. 2011. "Informatiekaart Landschap En Cultuurhistorie." https://maps.noord-holland.nl/GeoWebHTML5/Index.html?configBase=https://maps.noord-holland.nl/Geocortex/Essentials/GeoWeb50/REST/sites/Informatiekaart_Landschap_en_Cultuurhistorie/viewers/ILC/virtualdirectory/Resources/Config/Default.
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, and Data Archiving and Networking Services. "E-Depot Voor de Nederlandse Archeologie." <http://www.edna.nl>.
- SIKB. 2010. "Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) Landbodems." SIKB.
- Soonius, C.M. 1993. "Broekpolder, Een Archeologische Inventarisatie, Kartering En Waardering." RAAP-rapport 79.
- Visser-Poldervaart, M. 2004. "Cultuurhistorisch Kader Voor Het Bestemmingsplan Beneluxlaan." Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland.
- . 2008. "Beleidsnota Cultuurhistorie, Gemeente Beverwijk, 2006." Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland.
- Westerhoff, W.E., E.F.J. de Mulder, W. de Gans, and Rijks Geologische Dienst. 1987. *Geologische Kaart van Nederland: Toelichtingen Bij de Geologische Kaart van Nederland 1: 50.000 = Geological Map of the Netherlands: Blad Alkmaar West (19W) En Blad Alkmaar Oost (19O)*.

Geologische Kaart van Nederland : Toelichtingen Bij de Geologische
Kaart van Nederland 1: 50.000 = Geological Map of the Netherlands.
Haarlem: Rijks Geologische Dienst.

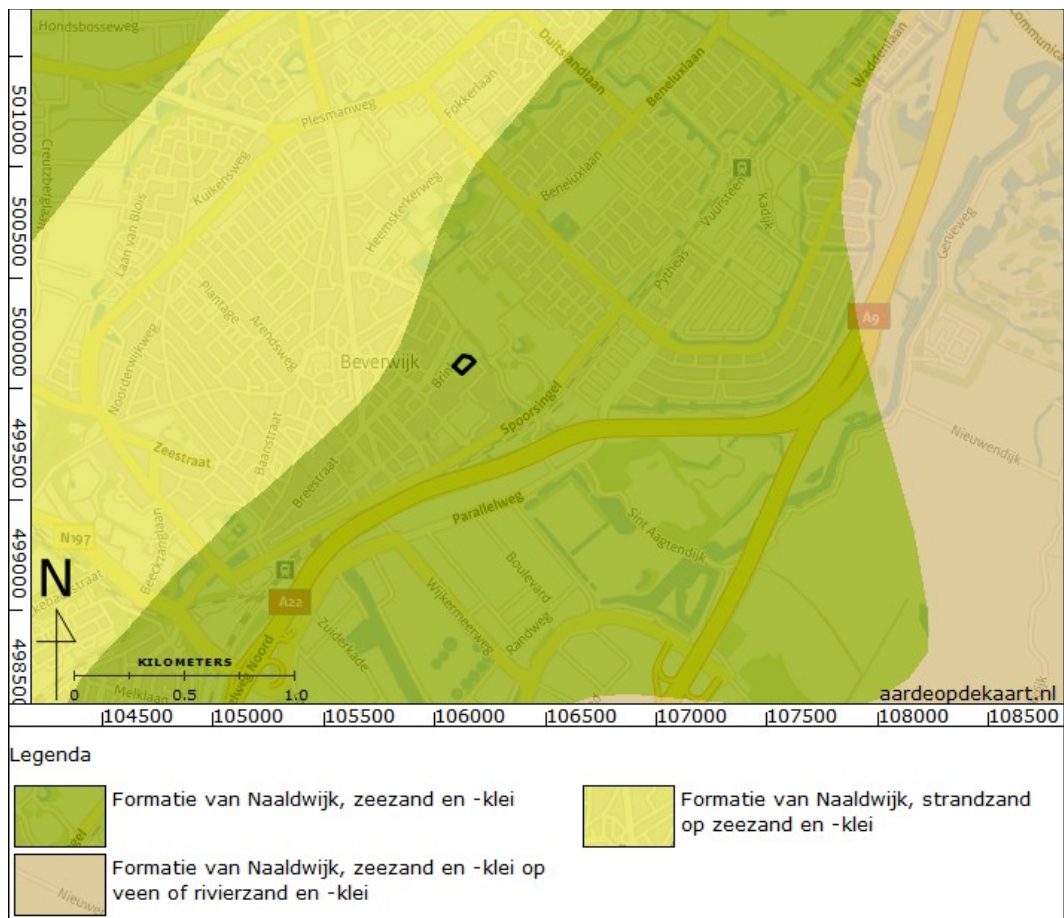
Figuren

Figuur 3: Het plangebied geprojecteerd op de luchtfoto.

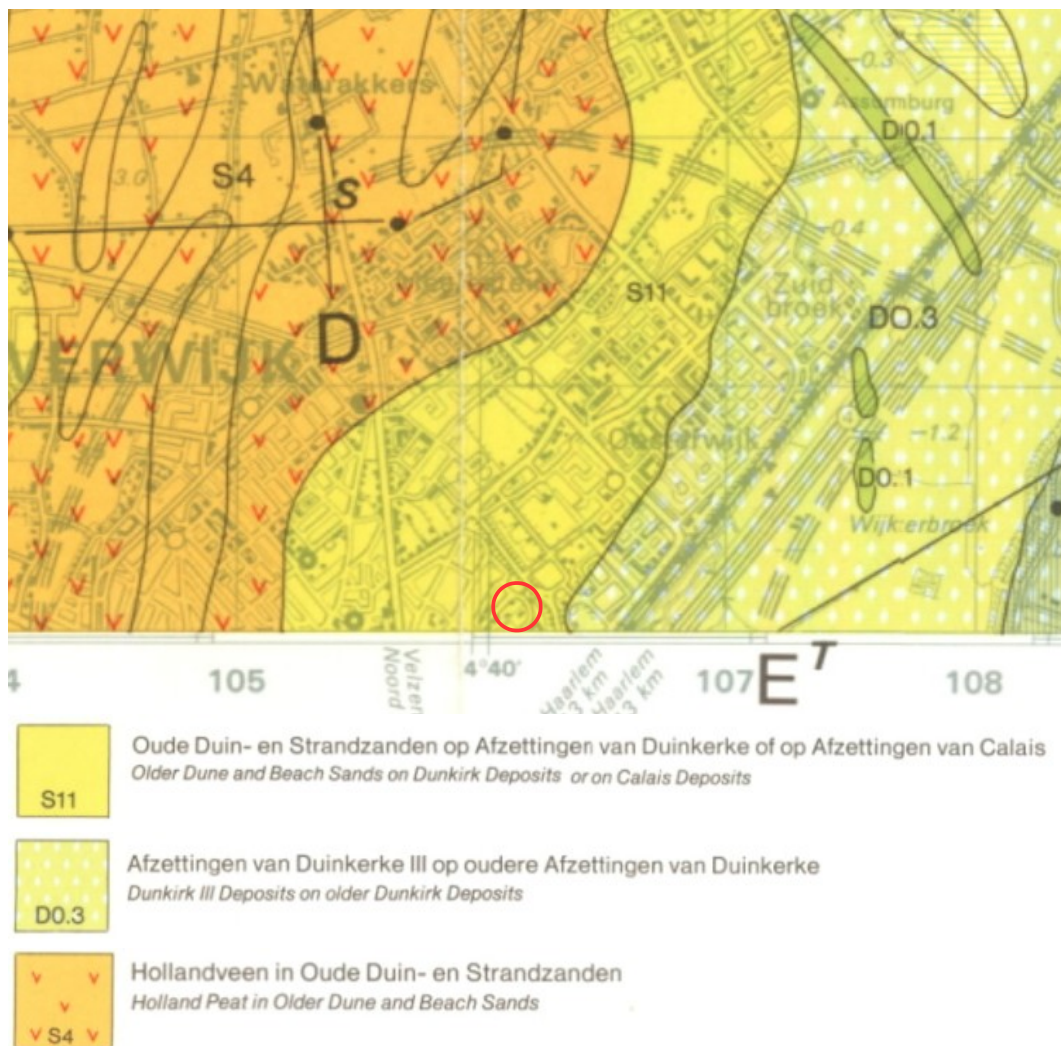

Figuur 4: Impressie van het plangebied, vanaf de noordzijde (Google Street View).

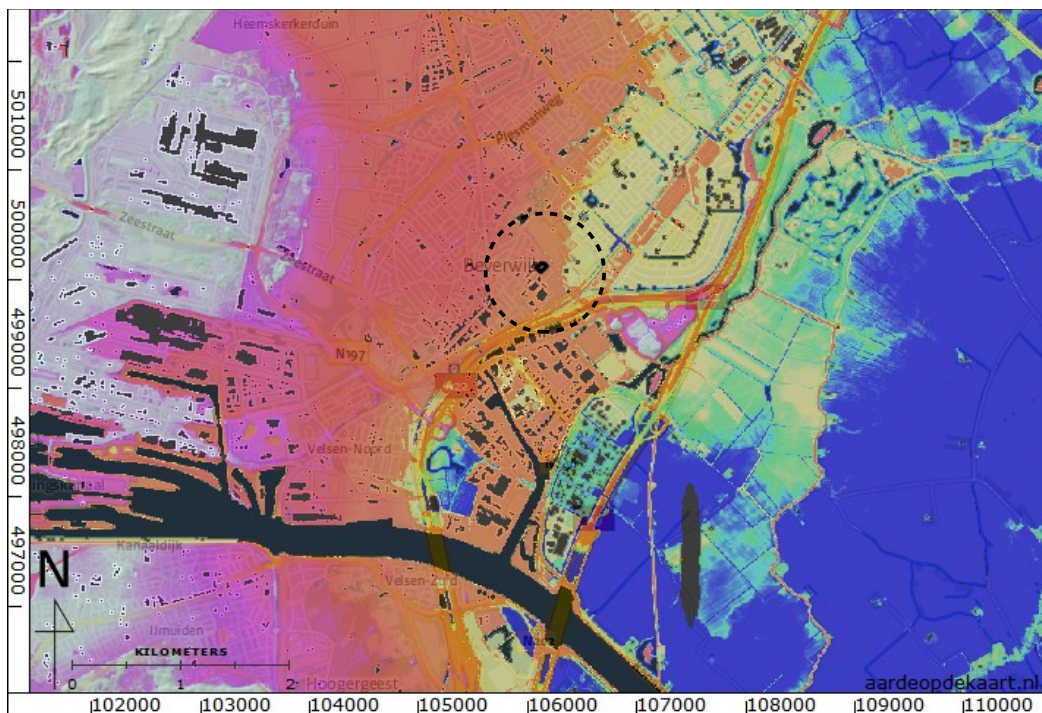

Figuur 5: Locatie van het plangebied op de geologische overzichtskaart (De Mulder 2003).

Figuur 6: Uitsnede uit de geologische kaart (Westerhoff et al. 1987).

Figuur 7: Locatie van het plangebied op het AHN(Kadaster - PDOK 2014).

Figuur 8: Contour met puin tot ca. 150 cm -mv op basis van milieukundig onderzoek (blauwe contour). De nieuwbouw is weergegeven met een rode contour.

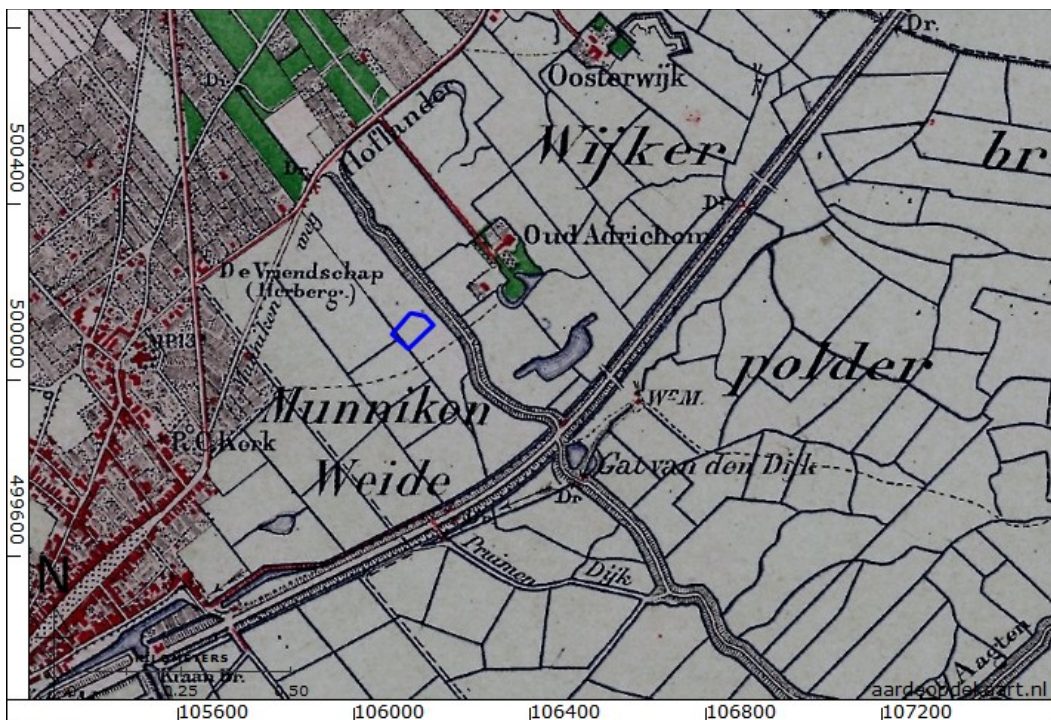

Figuur 9: Globale locatie van het plangebied op een kaart uit 1728 (Van Niedeck 1728).

Figuur 10: Locatie van het plangebied op de kadastrale minuut uit 1811-1832 (Kadaster 1811).

Figuur 11: Locatie van het plangebied op de Bonnekaart uit 1877.

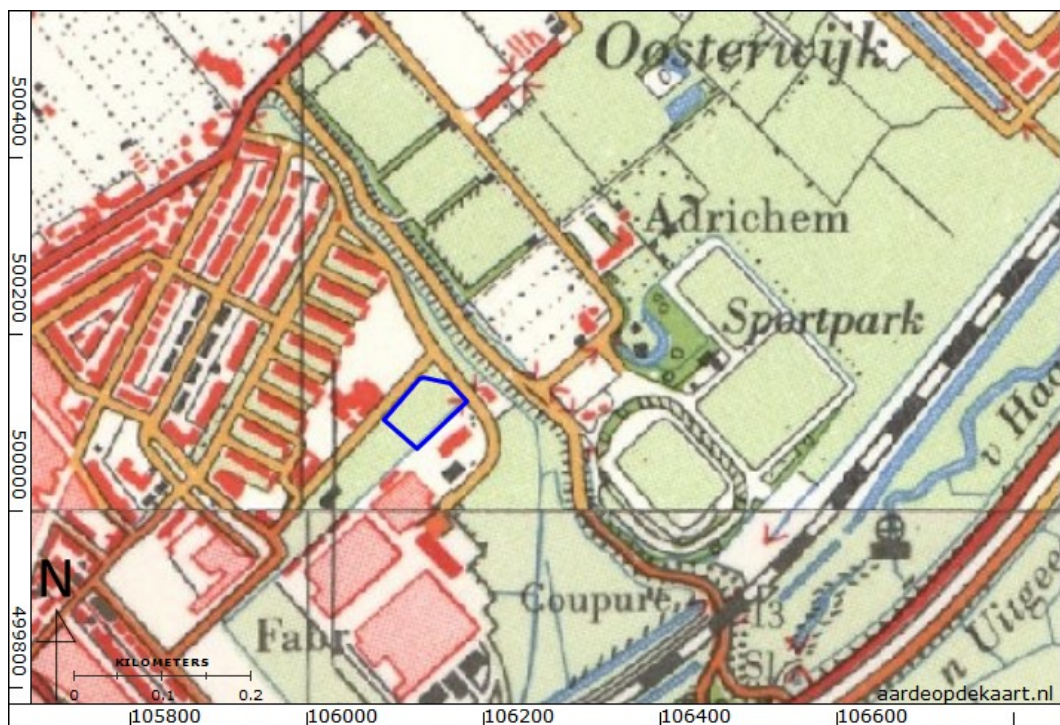

Figuur 12 Locatie van het plangebied op de Bonnekaart uit 1904..

Figuur 13: Locatie van het plangebied op de topografische kaart uit 1951.

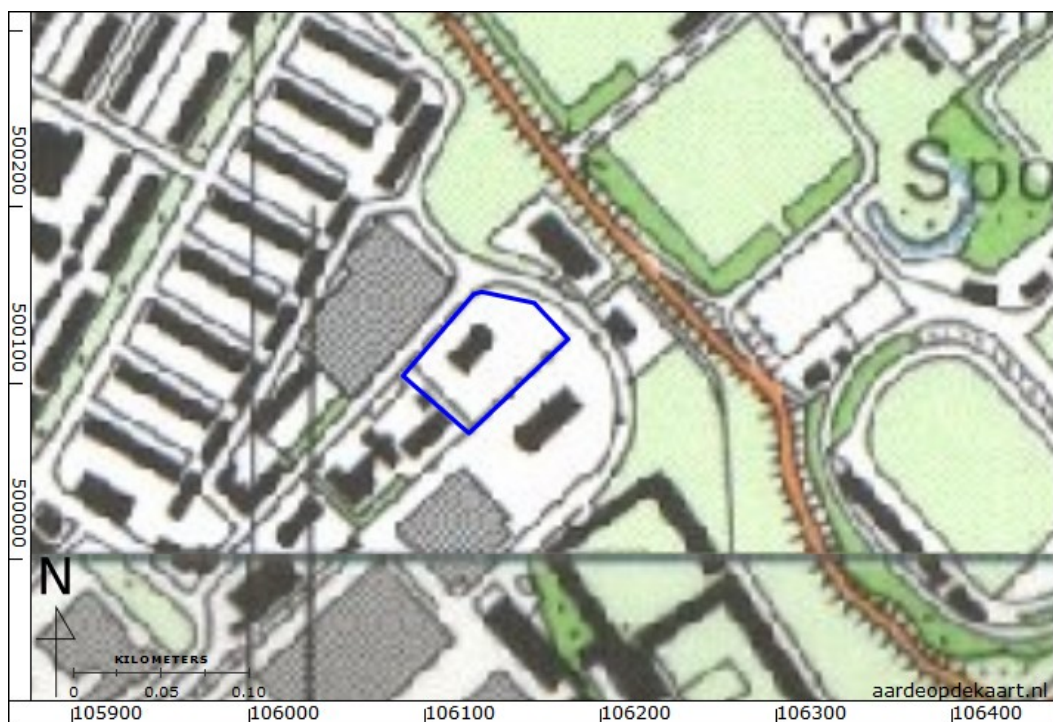

Figuur 14: Locatie van het plangebied op de topografische kaart uit 1961.

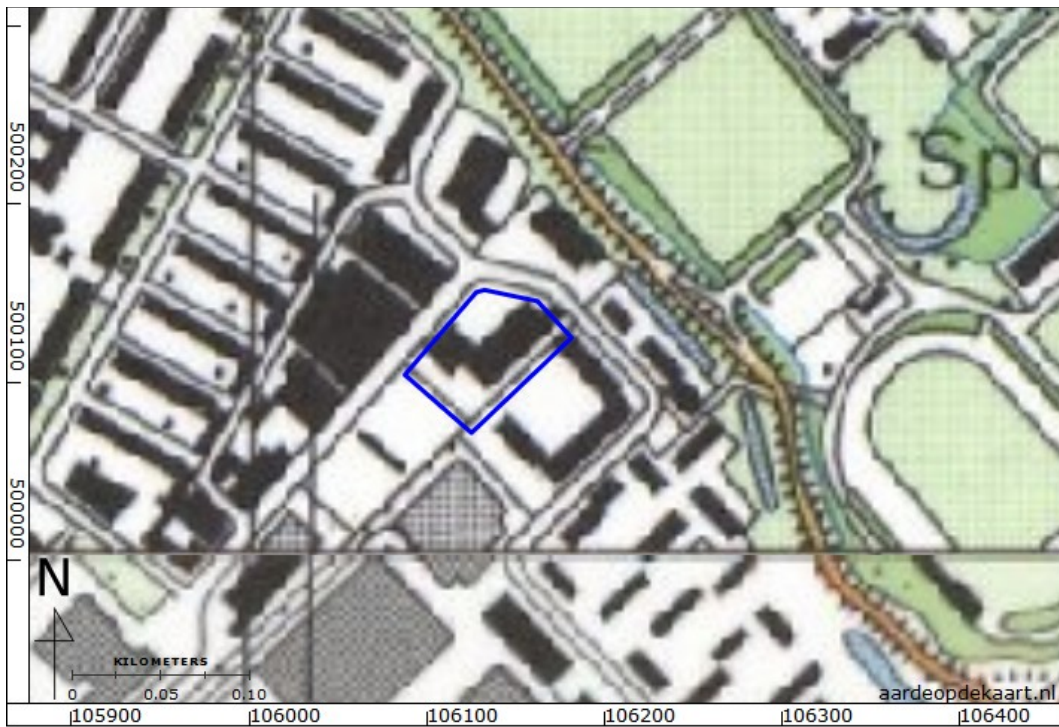

Figuur 15 Locatie van het plangebied op de topografische kaart uit 1971.

Figuur 16 Locatie van het plangebied op de topografische kaart uit 1983.

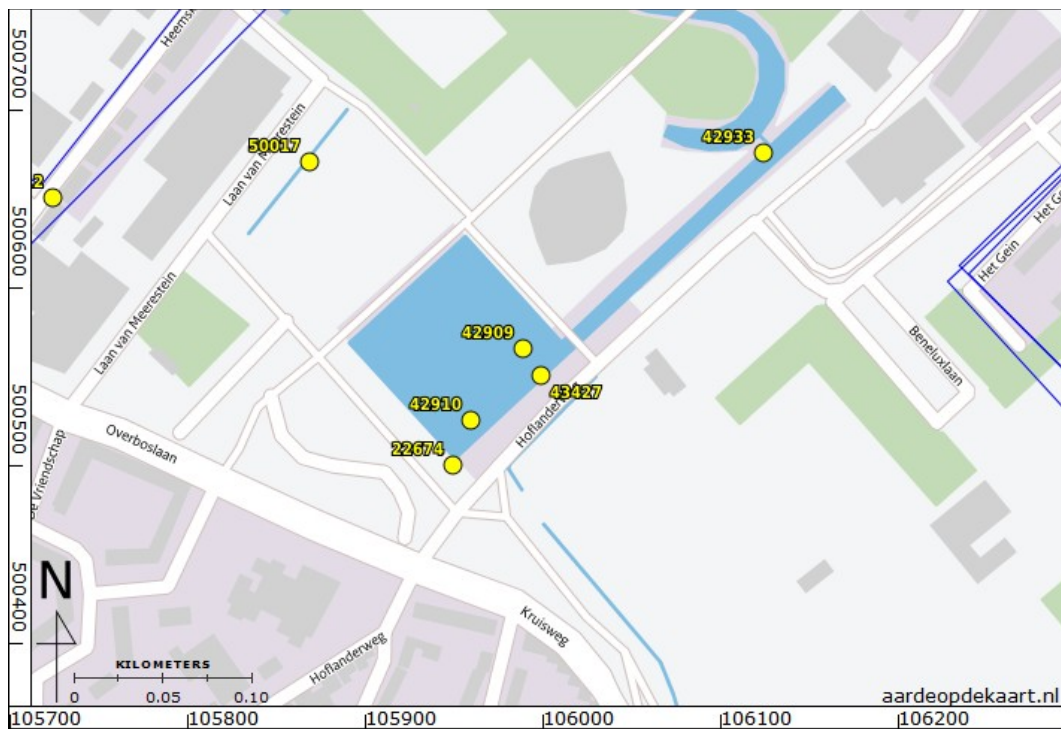

Figuur 17: Locatie van het plangebied op de topografische kaart uit 1993

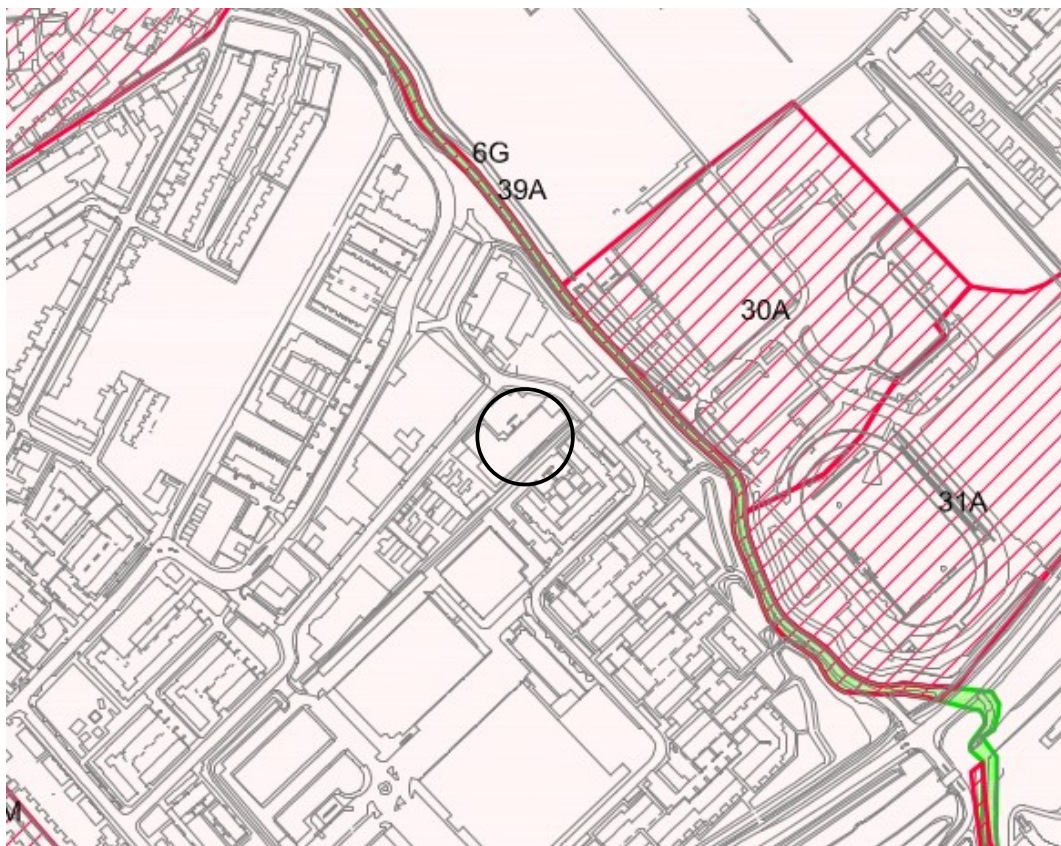

Figuur 18: Onderzoeksmeldingen (blauw) en waarnemingen (geel) in het onderzoeksgebied (ARCHIS - Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2015).

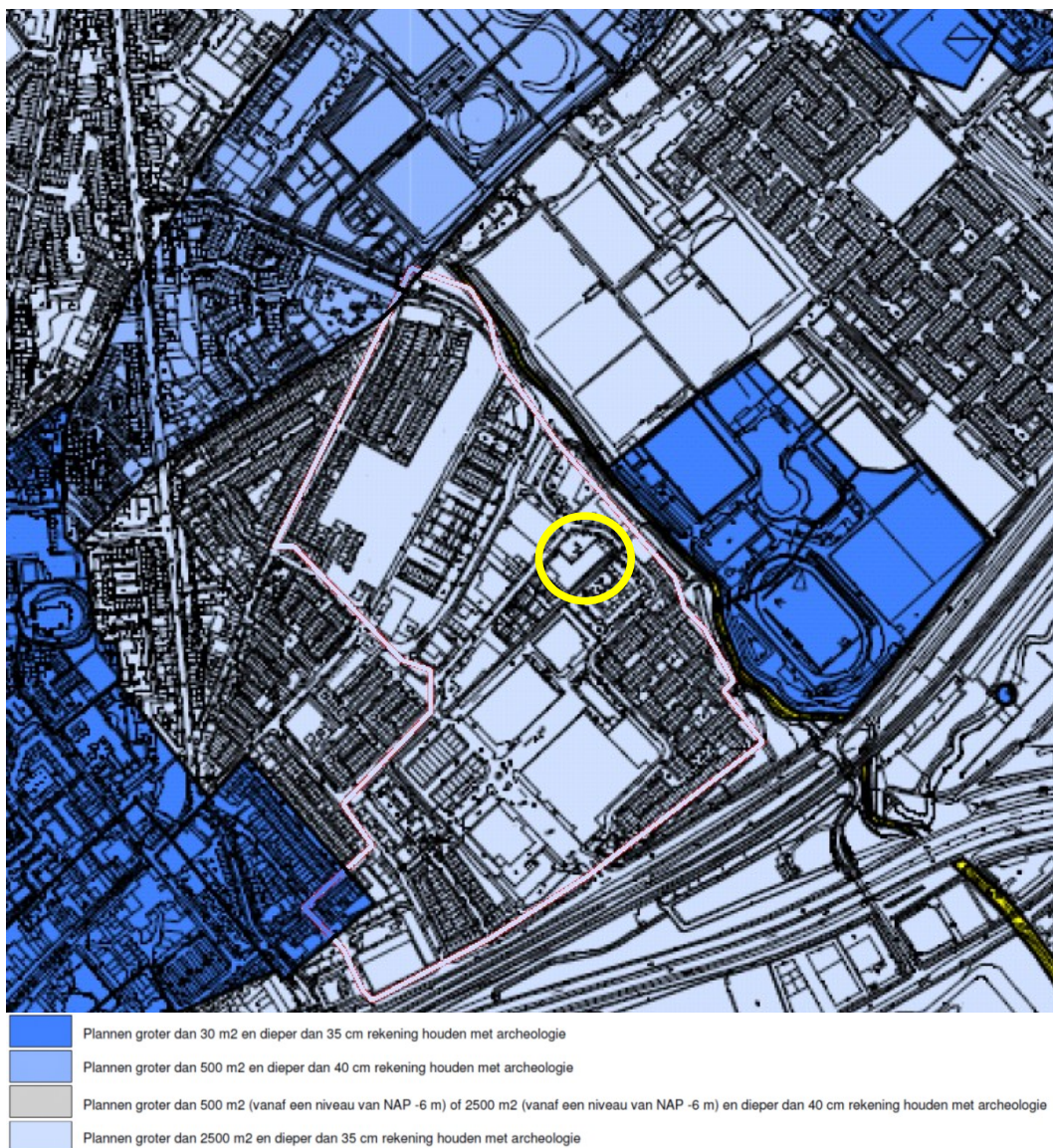

Figuur 19 Detail waarnemingen ten noordoosten van plangebied (ARCHIS - Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2015).

Figuur 20: Uitsnede uit de Cultuurhistorische waardenkaart (Visser-Poldervaart 2008). Het plangebied ligt in de zwarte cirkel. De gearceerde gebieden zijn archeologisch waardevolle gebieden.

Figuur 20 Locatie van het plangebied (gele cirkel) op de archeologische beleidskaart van de gemeente Beverwijk (uit Nyst 2013).